

OPSAMLING: FRIVILLIGHED FOR ALLE – HVORDAN?

- Et seminar om social inklusion i frivillige fællesskaber

FRIVILLIG
AARHUS 2018

EUROPÆISK FRIVILLIGHEDSTAD

AARHUS
—2017—

EUROPÆISK
KULTURHOVEDSTAD

FORMÅL - TORSDAG 14. JUNI

Formålet med seminaret var:

- At deltagerne fik ny inspiration til at inkludere udsatte borgere i frivilligt arbejde
- Med afsæt i korte oplæg, at drøfte egne erfaringer og nye tilgange
- At diskutere udfordringer og potentialer, der kan føre til nye handlinger

1. OPLÆG FRA STINE KRISTENSEN, FRIVILLIGHED FOR ALLE

- Projektet var støttet af Poul Due Jensens Fond og TrygFonden
- **Udgangspunktet** for projektet var, at de frivillige der meldte sig til frivillighedsprogrammet i Aarhus 2017, Rethinkerne, lignede hinanden meget: Det var studerende, unge kvinder og pensionister. Frivilligprogrammet ønskede mere mangfoldighed, og ville derfor udvikle metoder, som kan give mulighed for deltagelse.
- **Udfordring:** Hvordan taler man om udsatte og hvordan betegner man udsathed?
- 100 "udsatte" borgere gik med i optoget ved Åbningen af Kulturhovedstadsåret.
- **2 centrale elementer:** Invitation og rammesætning
- **Invitation:** Gennem projektet erfarede man at det var vigtigt at mødes ligeværdigt og i øjenhøjde uden fokus på at italesætte udsathed eller sygdom. I stedet lå fokus på den gode fortælling.
- **Rammer:** De frivillige har forskellige behov. Det kræver god kommunikation og koordinering. Man skal skabe gode rammer omkring den enkelte.
- **Metoder:** Makkerordning samt frivilligteams og fællesskab i samarbejde med Frivilligcenter Aarhus. Her kunne de frivillige følges ad. Projektet brugte også eksterne samarbejder, f.eks. med Kofoeds Skole. Det er også vigtigt at kende sine frivillige, og skabe dialog gennem personlige samtaler.
- **Resultater:** 131 udsatte borgere blev frivillige gennem en invitation fra programmet Frivillighed for Alle. 41 øvrige frivillige var aktive gennem programmet. De frivillige deltog ved +20 events i 2017.
- **Deltagernes udbytte:** Nye venner, fritidsinteresser, oplevelser og kompetencer samt fornyet tro på sig selv.
- **Udfordringer og læring:** Kontakt til målgruppen – de mødte mange undervejs, der sagde nej. Det var også en udfordring at finde makkere, idet Rethinkerne ofte havde en motivation som "kultur-frivillige". Koordinering og personlig kontakt kunne også være en udfordring – nogen gange krævede det mange telefonopkald at arrangere. Desuden var det vanskeligt at skabe faste rammer i et stort, internationalt projekt.
- **Input:** Kunne man samarbejde med kommunale støtteordninger, f.eks. Bostøtte? Det er godt at have et fælles tredje at samles om – f.eks. et socialt/kulturelt aspekt.

2. OPLÆG FRA PETER HJORT, SOUCHEF PÅ KOFOEDS SKOLE OG FRIVILLIG LEDER PÅ SMUKFEST

- I 2017 var elever fra Kofoeds Skole med som del af Rethinkernes opgaver som bl.a. krydstogt-guider og i fht. salg af skolens elevers produkter.
- Kofoeds Skole har nu indgået et samarbejde med Smukfest, hvor 10 elever kan at indgå som frivillige. Her var det vigtigt at man fra festivalens side var villige til at "bøje" rammerne lidt, f.eks. med nedsat timetal. Dog viste det sig, at skolens elever endte med at tage mere end "fuldtid". Men samarbejdet krævede flere samtaler om kompetencer, hvor man ikke lovede hinanden noget fra start, men opbyggede tillid, og sammen fandt ud af; hvad skal vi prøve af?
- Peter forklarer, at det er vigtigt at tænke på hvordan man kan hjælpe hinanden på tværs – man behøver ikke sætte store, forkromede målsætninger, men kan tænke det sådan at man spørger: Hvem vil lege med?
- Skolens elever kan måske ikke honorere de faste målsætninger, da der kan være forskel på, hvordan de har det fra dag til dag.
- I fht. Smukfest oplevede eleverne at de fik en "kasket".
- Udsathed er et prædikat, og man må tænke over hvad det betyder – og hvordan man får det af?
- I fht. ledelse bruger Peter billedet med en gartner, som har fokus på at sikre gode vækstbetingelser, ved at spørge om hver enkelt er tilfreds. Men man skal have den samme tilgang i mødet med mennesket.
- 2 hovedbudskaber:
 - 1. Leg! Læg ikke mange planer med det samme.
 - 2. Prøv at gå på opdagelse i, hvad der kan bremse hos dig selv. Hvorfor komplicerer jeg mødet med mennesker? Man må engang imellem mærke efter, hvad der er rigtigt, og ikke kun arbejde ud fra regler.
- Christina er tidligere elev på Kofoeds Skole, og er nu en del af skolen som frivilligkoordinator, ligesom hun har fået en uddannelse som socialpædagog. Hun understreger vigtigheden af at få ejerskab og ansvar gennem frivilligprojekter, og fortalte om hvordan dette havde stor betydning for hendes liv.

3. OPSAMLING PÅ OPEN SPACE

De gode erfaringer med social inklusion – Stine

- Det kræver tid at skabe gode relationer
- Initiativet ligger hos dig. Du opretholder kontakten.
- Lav konkrete aftaler og følg op på aftalen, f.eks. med et opkald: "Vi ses på mandag"
- Fællesskabet skal være positive og parat til at tage imod.

Gode erfaringer (Stine)

- tid – til at skabe relationer
- det er dig, "der er den" = du er torchol. der.
- lav konkrete aftaler og følg op.
- fællesskabet skal være åbent og indstillet på at tage imod.

Øjenhøjde vs. Fokus på udsathed – Peter

- Der kan være stort fokus på udsathed hos personen selv. Her må man forsøge at "vende skibet" og fokusere på: "DET kan jeg".
- Udsathed er bare en slags ramme. Man skal være opmærksom på, hvordan man italesætter "særlige behov". Alle mennesker har behov, og behov er forskellige – men ikke særlige.
- Man kan beskrive udfordringerne i én kontekst, men i alle andre sammenhænge handler det om at fokusere på formålet.

Øjenhøjde vs. fokus på udsathed

- gå i normalitet så hurtigt som muligt ← (selvforståelse)
- Sprog: "særlige behov" → behov
- du har et formål, og det tager vi udgangspunktet i

Frivillighed fra den udsattes vinkel

- Giv mennesker ansvar. Du må ikke fratage ansvaret fra noget pga. "udsathed".
- Prædikamentet blokerer i fht. hvordan omgivelser forholder sig til en person, særligt gennem systemet.
- Fokus på, at udvikling er gradvis fremfor fastsatte mål.
- Holdninger til frivillighed og opfattelser i systemet kan være en udfordring. Eks.: Nogen borgere har frygt for at fortælle sagsbehandlere at de er frivillige. Der hersker ideer om, hvor det er bedst at være frivillig.
- Foreningsperspektiv: Foreningerne må tænke mere langsigtet og holde fast. Det kræver en indsats.

Frivillighed fra den udsattes vinkel

- giv folk ansvar
- mulighed for udvikling på den frivilliges præmisser
- systemets opfattelse af frivillighed vs. den enkeltes oplevelse/opfattelse
- at være frivillig er en god vej at gå → fællesskaber → beskæftigelse
- Foreninger m.fl. skal tænke langsigtet og være klar over den indsats, det kræver

3. OPSAMLING PÅ OPEN SPACE

Fastholdelse af frivillige

- Netværk og samarbejde om at løfte opgaver kan føre til gode ideer og inspiration. Netværket kan være vej til mere afvekslende frivillighed og flere muligheder for at være frivillig.
- Anerkendelse. Fokus på, om frivilliges kompetencer kan bruges andre steder – overskride de specialiserede "grænser" i foreningerne. Måske kan en "afbrydelse" i foreningen med inspiration fra andre, være med til at bryde automatikken og give andre oplevelser.
- Frivillige er meget forskellige. IngerFair arbejder f.eks. med 6-7 arketyper. Der er forskel på, hvorfor man er frivillig – er det for sagen, er det kompetenceudvikling, CV? Derfor kan det være givtigt at arbejde med strategi og de frivilliges motivation, som er meget forskelligt. Her er det centralt ikke at se for snævert på frivillighed.

Hvordan fastholde de frivillige?

- netværk kan gøre det frivillige arbejde mere attraktivt.
- anerkendelse
- arbejd strategisk m. frivillighed, frivilligt arbejde og frivillige er ikke én og samme gruppe

Modstand fra den professionelle verden

- Det er misforstået omsorg at beskytte borgerne for meget i stedet for at spørge dem.
- Fagpersoner må prøve at undgå for meget kassetænkning. Men hvis de føler de kan få pålagt ekstra arbejde, er det måske lettere at sige nej.
- Det opfattes på den måde, at regler og procedurer forklares til borgere ud fra en tilgang, hvor man er fastlåst i reglerne. Eksempelvis er der en opfattelse af, at man ikke må sige at man er frivillig i fht. ydelser, f.eks. på jobcentret. Stadig udfordringer med arbejdsløshed i fht. frivillighed.
- Undersøgelser viser, at der ikke er lovgivningsmæssige udfordringer i fht. frivillighed i kommunerne, så det handler om mindset/indstilling/kultur.
- Professionelle, f.eks. bostøtter, skal være "postbud" og formidle i stedet for at sige "det kan mine borgere ikke" i fht. at leve op til alle krav i løsningen af en opgave.

Modstand fra den prof. verden

- misforstået omsorg
- reel professionalismisme
- omstillingsparathed
- systemverden (fx. jobcenter) bremser for fastholdelse af frivillige
- at "klæde den udsatte" på til frivilligt arb., kræver ekstra indsats, så derfor får man ofte et nej.
- dialog med de professionelle - den rette forudsigelse

4. OPLÆG FRA JEPPE SPURRE NIELSEN, SAGER DER SAMLER

- **Sager der Samler** er et sted for mennesker, der bakker hinanden op. De bruger begrebet hverdagsaktivist i stedet for frivillige. Har som sådan ingen målgrupper – alle er velkomne.
- "Borgere som byskabere"
- **Udvikling tager tid.** Det tager tid at åbne op for sin sårbarhed.
- **Eksempler:**
- **Skraldecafeen:** Steffen Rasmussen fortæller: "En lystbetonet aktivitet. At kunne bruge de ressourcer jeg har, når jeg har dem"
- **Vov Pelsen** – psykisk sårbare bakker hinanden op
- **Sammen om DHL-stafet**
- **Vaskeriet** – en øvebane for udviklingshæmmede. Et eksempel på, at borgerne ikke bliver beskyttet. Vaskeriet er også blevet medborgerhus/mødested.
- **Social Sundhed** – Sundhedsfaglige studerende som brobyggere gennem sundhedssystemet i fht. socialt udsatte. Dette giver også tilbage til de studerende
- **Sager der Samlers tre dogmer:**
- Egen virkelighed (tag udgangspunkt i din egen livssituation)
- Øjenhøjde (gør noget med andre)
- Handlekraft og frihed (start der, hvor du ikke skal spørge om lov)

5. OPLÆG FRA ERIK SEPSTRUP JENSEN, VIRKSOMHEDSKONSULENT I JOBCENTRET, INTEGRATION OG FLEKSJOB

- Ingen kategori der hedder "socialt udsatte", men borger er i kategorier efter forsørgelsesgrundlag
- Regeringens nye civilsamfundsstrategi: Ikke længere grænse for hvor meget frivilligt, ulønnet arbejde en person kan udføre.
- To kategorier: Frivillige aktiviteter og frivilligt, ulønnet arbejde. Jobcentret skal foretage vurderingen.
- Man skal være opmærksom på, at der er forskel på regler og procedurer i forskellige forsørgeskategorier, f.eks. dagpenge. Fleksjob osv.
- Det er derfor altid en konkret vurdering i den enkelte situation. Generelt kan det siges, at den frivillige indsats ikke må kunne udbydes som lønarbejde. Men i forhold til 2017, er det blevet meget nemmere.
- Hvorfor frivilligt arbejde? Fra jobcentrets perspektiv: Netværk/socialt, vedligeholde kompetencer, Åbne muligheder/døre, se muligheder, give (nye) kompetencer
- Spændende perspektiver fra jobcentrets side: Frivillige der hjælper udsatte borgere ind i fællesskaber, praktikker, jobs osv. F.eks. som frivillig mentor, bisidder, nabo eller medmenneske. Jobcentret har også "brug for hjælp"
- Perspektiv fra salen: Pas på med for mange nye ansigter. Modellen er ikke brugbar i forhold til alle målgrupper.
- Eks.: Hjemløse bisidder-uddannelse, SAND. Peer-guide uddannelsen er et godt eksempel.
- Forpligtende fællesskaber vs. Frivillighed "kun" for at få noget på CV'et
- Jobcentret har allerede et samarbejde med SIND i fht. frivillige mentorer som social støtte, og her oplevede man stor interesse for at være frivillig.
- Overordnede pointer:
- Vurderingen af frivilligt arbejde foretages af jobcentrets konsulent ud fra retningslinjerne for frivillige aktiviteter og frivilligt, ulønnet arbejde.
- Det er et stort system, hvorfor en kulturændring godt kan tage tid.
- Der er mange regler på området, som i enkelte tilfælde godt kan presse medarbejderne.
- Overordnet er det blevet nemmere med regler på frivillighedsområdet.

AARHUS KOMMUNE

- Frivillige aktiviteter (aldrig fradrag i LY)
 - Som ikke kan udbydes som lønarbejde
 - Må ikke indeholde noget erhvervsmæssigt eller økonomisk element
 - Interessebestemt for den pgl.
 - I frivillig forening, eller udenfor ... (eks. forældreweekend i børnehave, nabohjælp ...)

Beskæftigelsesforvaltningen
Sociale Forhold og Beskæftigelse

- Frivilligt, ulønnet arbejde (som udg.pkt ikke fradrag i LY)
 - I frivillige organisationer, foreninger el lign.
 - Ikke hvis kunne udbydes som lønarbejde (eks. del af "primær drift eller vedligehold i mindre foreninger" (dog obs. på kultur/traditioner !!)
 - rådgiver på krisecenter
 - lektiehjælp
 - dagligt salg i foreningskiosk

Beskæftigelsesforvaltningen
Sociale Forhold og Beskæftigelse
Aarhus Kommune

Frivillige organisationer..

AARHUS KOMMUNE

- Organisationer eller foreninger med et socialt eller humanitært sigte
- Kirkelige foreninger
- Kulturelle foreninger
- Beboer-, ejerlejligheds- eller grundejerforeninger
- Sports- og idrætsforeninger
- Patientforeninger
- El. lign.

**TAK FOR DENNE GANG -
VI ARBEJDER PÅ AT MØDES IGEN I
EFTERÅRET 2018.**

